

Richard Powers Laulut joita lauloimme

suom Markku Päckilä, Gummerus 2008, , 968s

Risto Niemi-Pynttari

Amerikkalaisen Richard Powersin ensimmäinen suomennos on täysiverinen musiikkiromaani. Sen kertoja on maailmankuulun lied-laulajan säestäjä ja veli. Romaanin keskeinen teema on ajankohtaisen maailman ja musiikin ajattomuuden törmäys. Powers on itse ollut nuorena lied-laulaja, se on hyvä tausta laulamisen kuvaukselle. Tuntuu että kaikki muutkin kertojavirtuoosin taidot ovat pelissä laulamista kuvaavissa kohtauksissa.

Kuvatessaan laulamista, laulua ja ääntä Richard Powers ei jää pelkästään äänen soinnin ja värin maalailijaksi. Oikeastaan lauluääni tulee vaikuttavammin esiin muuten kuin kuvailun kautta. Esimerkiksi teoksen lopulla, kun Jonah on hylännyt oopperan ja lied-perinteen, ja löytänyt keskiaikaisten luostareiden laulumusiikin.

Ensiksi Jonahin uutta laulutapaa kuvataan sellaiseksi, joka on tavoittanut jotain alkuperäisempää kuin nykyaikaiseen sävelasteikon mukaan tapahtuva laulu. Hän on kutsunut Joey veljensä Amerikasta erääseen hollantilaiseen pikkukylään jossa he harjoittelevat. Joeyn tulisi laulaa bassoääniä, ja koska Johnahin mukaan kaikki hänen tuntemansa bassoäänit on koulutettu pilalle. He ovat laulaneet yhdessä lapsuusvuodet, vuodet ennen äänenmurrosta – ja samaan he pyrkisivät yhdessä *voces antiquae* kuorossaan.

Richard Powers kuvaa Joeyn laulua ikivahojen harmonioiden uudistumisena:

”Hänen tulkintanaan pitkä loikka taaksepäin kuulosti harppaukselta eteenpäin. Diatonisen asteikon keksiminen ja kaikki musiikin kukoistavan nuoruuden jälkeen tehdyt löydöt olivat onnetonta erehdystä. Hänen äänensä oli niin lähellä puu- tai vaskipuhaltimen sointia kuin ihmisäänen oli mahdollista olla.”

Metaforinen kuvaustapa mahdollistaa ajan taaksepäin menon kuvaamisen, sen kuinka kukka palaa takaisin äänelliseksi nupuksi keskiaikaiseen kryptaan:

” Hänen Perotininsa muutti aution varastorakennuksen romaaniseksi kryptaksi, jossa kokonaisen mantereen sointi käpertyi kokoon vielä vuosisadan jatkuneeksi horrokseksi ennen kuin alkoi kasvaa ja hakea yhteyttä ulkomaailmaan.”

Harmoniat kuvataan ajattomuutena:

“Hänen pitkät, modaaliset, verkalleen etenevät vokaalilinjansa eivät törmänneet eivätkä purkautuneet muihin harmonioihin kuin itseensä osoittaen tien kohti käden ulottuvilla olevaa äärettömyyttä.”

Jonahin laulussa kuullaan myös rasismien historian nyanssit, ja paluu aikaan ennen erottelujen syntymistä:

“Yhdysvalloissa hän oli ollut liian tummaihoisen ja kuulostanut liian valkoiselta. Täällä, Ghentin keskiaikaisten muurien sisällä, niin musta kuin valkoisenkin sulautuivat paljon pidempiin varjoihin. Hänen äänensä otti haltuunsa asioita, joista muu maailma oli luopunut. Olipa tällainen laulu merkinnyt aikanaan mitä tahansa, Jonah muutti sen. Vanhempamme olivat yrittäneet kasvattaa meidät rodun ulkopuolella. Jonah oli päättänyt laulaa tiensä aikaan ennen rotua, ennen maailmanvalloitusten aikakautta, ennen orjakauppaa ja kansanmurhia.”

Lopulta Jonahin laulu liitetään hänen omaan lapsuuteensa ja sen paluuseen:

“Se oli sama lapsenääni, jonka kanssa minäkin lauloin elämämme alkutahdeilla. Nyt Jonah loi vapaasti leijuvaan pojanääneseen ylle entistä huikeamman, ilmaa raskaamman kaaren, jossa soi langennut aikuisuus. Se mikä oli ollut joskus vaistonvaraista, oli nyt opittua. Ääniala oli laajentunut ylöspäin tietoisuuden rentouttamisen tuloksena. Aika painoi jo hänen ääntään, veti sitä kohti maankamaraa ja unohdusta. Jähmeys, joka alkaa vaivata jokaista laulajaa pelkästään pitkään jatkuneen käytön takia, antoi jo merkkejä itsestään” (812)